ИЗЛАЗИ СРЕДОМ ПЕТКОМ И НЕДЕЉОМ НА ЧИТАВОМ ТАБАКУ.

ОГЛАСИ плаћаю се од сваког реда из гармонда први пут 4, а после 3 н.
За жиг сваки пут 30 новч.

Предплату прима уредништво и све ц. кр. поште: а у Београду разноситель Напредка.

НАПРЕДАК.

ПРЕДПЛАТНА ЦЕНА
У АУСТРИСК ЗЕМЉИМА
На годину 10 фор., на по године 5 фор., на четврт фор. 50 новч. а. вр.
У СРБ. КНЕЖЕВИНИ
на годину 100 гроша, на пол год 50 гроша, на четврт год. 25 гроша

Уредништво е у хоте у код „Елисавете“ на првом кату.

БРОЈ 30. | У Новоме Саду, у среду 12. марта 1869. | ГОДИНА XXII.

ОДГОВОР ЛИБЕРАЛНЕ ВЛАДЕ У СРБИЈИ НА НАША ПИТАЊА.

(Г.) Ко је лист наш до данас пажљиво читао, тај је могао јасно увидити, да смо ми кнежевини Србији и прекосавској браћи такав развитак и државно унапређење желили, које у свези са традицијом српскога народа стоји.

Скок нема места у природи, па ни у самој вештини, а најмање тамо, гди се о судби и будућности народа каквог што хоће да реши.

Слобода и моћ — то су два значајна момента, који ми свакој држави пријатељској препоручијемо *Слобода без моћи постаје анархијом, а моћ без слободе тиранством.*

У снажној монархији сматрамо ми снажну династију као оличено начело монархично само. Гди тога нема, ту се обично на зло, но редко на добро ствари окрећу. —

Са ојађеним срдцем гледали смо ми и гледамо данас, гди људи без науке и науке школе протрчаше; државне новце потлачише; неразумеше и неумеше ни језика, на коме су науке своје тобоже слушали, а камо ли да су науку научити могли. Људи ти дигоше ађку на батаљку, па потегоше најпре у „Слободи“, а после у „Застави“ и „Србији“ здраву свест народа српског својим научним изметима кужити; што сами силом духовном својом сварили нису, то као душевну рану на тржиште изнеше; бацаху анатему на „миропомазане главе“; проповедаху крстоносну војну против „битних интереса“ Србије и народа српскога; хтедоше превврат — па почеше убиством свога владара!

Шта учинише они, који су се на крвави престо попели?!

Да ли су они чинима својима ужасне појаве друштвене деморализације у народу нашем уклонили? и да ли их одклонити паште се? —

Не! — Они ево јавно у посестримој „Застави“ подижу глас, да је време, да се престане слава династија на рачун народа превазносити; они хоће владу народа — али, наравно, они у своме усијаном мозгу сав тај Српски народ *само у себи* назиру.

Некоме се је ваљда прохтело, да се и трећа династија у Србији на престо изтакне, а некоме можда, да се ова у нејаком дечаку обори и идеје оне остваре, које су по сваки народ, који се с' нама на једном степену духовног развитка находи, само тренутни санови — које убице кнежеве у дубоком грешном сну на калимегдану већ бораве. —

Кад је велики кнез пао, ми смо били први на бојишту — ми смо га оном сузом оплакали са којом данас гледамо, гди му се наследник — гди му се династија на очиглед у *славенском свету* депопуларизује —

Дочим су у оном кобном времену сви изреда страни органи и наши о избору кнеза бенетали — ми смо глас свој за наследно право, за Милана кнеза подигли. — Ми смо то учинили, што смо зло у земљи пред очима имали, и хтедосмо мир у Србији да остане. —

Ми смо ова питања београдској влади дали: *Да ли ваља да се данашња династија каља и хули или не? Да ли и влада београдска то мисли, што „Србија“ и „Застава“ о њој говори, т. ј. да је нуждно било, да се крв великога кнева пролије, и која је то та проклета рука, што је на понос српском народу заставу издигла, на којој кнежевом крвљу речи „слобода“ и „слога“ написане беху? Најпосле питали смо ми,: ко су то ти пријатељи на београдској влади, које „Застава“ сваки час спомиње и у њима апостоле својих начела назире!* —

Ми смо рекли пре, а велимо и сада: доле са убицама кнежевима, ако их на београдској влади има, па биле те убице моралне, биле физичне!

Но шта је на све то београдска влада учинила? Београдска влада није српски народ! Кад је Србија с' нама заједно над гробом великога кнеза плакала — зликовци су се потајно радовали! — Народу око сузно беше, те праве зликовце у онај мах није могао народ да уочи! —

Данас сав свет зна, какав нам је одговор српска влада дала; — сав свет зна, шта је на опомене патриотске наше београдска владе учинила. —

Београдска влада „Напредку“ је прелаз у Србији забранила. —

Министар унутрашњих дела нестиди се пред целим светом у званичним органу званично да лаже. — Зар „Напредак“ народу српском будућност с' тога одриче, ако вели, да зликовце са владе протерати треба? — Зар „Напредак“ тиме династији шкоди, што нејаког кнеза у одбрану узима и апелује регентству на савест и поштење, да неправе пазар за динар, него да га на престо Немањића подигну? —

Зли дуси — који сте се с брда и с дола скупили, хоћете да тлачите народну свест, као што му пару на ваше подле журналистичке крејатуре харчите!

Званични београдски и званични мађарски листови лижу се данас већ и одвише. — Пештански „Лојд“ назире у вама мудре дипломате који ће Србији и Србству сјајну будућност да створе. Ми смо уверени да би мађарска влада у сваком погледу београдској господи на руци била, да се судем који год од нас овде повија! —

Ако сми вас оклеветали, или неоправдану сумњу о вами изрекли, готови смо суду да предстанемо, коме ви хоћете. но ако се господо ко од вас истине боји од тога се он неубоја!

Излишно би било да ми себе против плиткоумних измишљотина министра унутрашњих дела правдамо. — Људи, који су јуче из димлија у фрак поскакали, ти се обично уместо досетке неуставношћу служе, и у случају немирне савести и саму највећу светињу оскврнити неузтежу се. —

Ми смо уверени, да ће онај народ, који је кнеза Михаила и с' њиме много што шта друго у гроб положио, које дуго постићи моћи неће, — да ће тај народ осветник неком те неком баш онда да буде, кад овај поуздано у себи узмисли, да га већ сав свет за праведна држи. —

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА

за устројство автономне далм. хрв слав. земаљске владе, као што га је примио сабор 18. (6) марта гласи овако:

§. 1. На темељу зак. чл. 1. саб. хрв. слав. далм. 1868, а зак. чл 30. саб. уг. 1868. о државопр. нагоди с краљевином Угарском §§. 47. 48. 50. и 54 устројава се за краљевине Хрв. Слав. и Далм. и то за обсег државопр. аутономије, придржане им оним законом, врх. управа област под именом: „кр. хрв.-слав.-далм. зем. влада“ са седиштем у зем. гл. граду Загребу.

§. 2. У делокруг зем. владе спадају сви послови поменутих краљевина, који нису изриком нагодб. законом у §. 1. наведеним дозначени подручју заједн. министарства уг.-хрв.-слав.-далм.

§. 3. У свим пословима, назначеним у предидућем §. 2. извршује Н. ц. кр. ап. В. власт ексекутавну путем одг. зем. владе

§. 4. Зем. влада дели се на три оделења: I. оделење за послове унутарње, као и за послове зем. прорачуна и зем. финанције. II. оделење за богоштовје и наставу. III. оделење за правосуђе. Сваки између тих оделења носи име: „кр.-хрв слав.-далм владни оддел“ уз ознаку свога подручја.

§. 5. На челу зем. владе стоји бан, а њему подчињена оделења самостална су у свом подручју и међу собом независна.

§ 6. У делокруг зем.-владнога оделења за послове унут. и фин. спадају сви послови, тичући се унутр. управе зем. осим оних, који у подручје и а два оделења спадају, напосе сви послови око јавне сигурности и завода, којим је сврха обранити и обезбедити јавну сигурност, надзирање дружтва, казалишта, као и свих јавних завода, намењених удобности и забави; тискарства; путни листови, управа и надзирање јавнога права у обште, а напосе руковање и надзирање подчињених органа и држ. управе; муниципија и обштина; руковање држављанских права појединаца; руковање закона односећих се на изборе саб. и зем. заступство; чување међа земље, врх. управа послова здравствених, разумевајући амо и лечништво, послова убожтвених, јавних завода хуманитарних, обртничтва итрговине, у колико послови последње врсти неспадају у ред послова заједн.; заводи вересиони, гоитба землѣ, колонизација и руковањѣ права водних; врх. управа наставе пољод. и господ. као и послова тичућих се господ вересије, пољодјелствене асекурације и господ. дружтва; послови рударствени и послови земљо-разтеретни и урб. у колико се послови ови имају решити путем админ и суделовање при извршавању зак. установа о новачењу, обскрбљивању, давању припрега, и уконачивању војске и зем. обране; суделовање при руковању закона о комора трг. и обртн. штатистика пучанства; јавне грађевине, ра-

ПОДЛИСТАК.

У ЗАГРЕБУ 14. фебр.

Убава долина, којом југославенска река — Сава тече; красна брда и долине посестриме наше тужне Босне разлежу се од пуцњаве топова, што са лађе на обе стране грувају.

Од куда та необична пуцњава? питају се зачуђени Турци дуж целе босанске границе. А Србадија и с једне и с друге стране савске обале указује им прстом на шарене, народне заставе, што су лађу на све стране прекрилиле, те им вели, да су то њина браћа Сремци.

Али да Турадија и даље не остане у сумњи, и да немисли, да се ту ради о решењу источног питања, изишла је цела дружина — сремска депутација — после обеда на кров од лађе, и ту се захори српска песма, зазвонише јасне чаше у здравље краља, у здравље народа српског и хрватског, у здравље сваког брата Србина, сеје, друга, пријатеља и свију милих, што смо их за собом дома оставили.

Ево нам и Сиска. Истина, малена варош, али при том варош, која има будућности за трговину троједне краљевне. На то ју је сам положај њен определио, јер лежи с обе стране и на ушћу реке Купе, која пристаништем служи лађама, што Савом пловe. Са главним градом троједне краљевине везан је Сисак желѣзном пругом.

Ноћ је била, кад смо се нашли на гвозденом путу. Већ из далека угледасмо море од светлости, а у том мору плива — град Загреб. Тек ћемо му сутра угледати његово светло лице — чисто и умивено, да достојно и с образом предусретне господара земље, а вечерас све што поред запаљених лампада разазнати можемо: тосу народне тробојне заставе и зелени славолуци, испод којих пролазимо. На колодвору дочекао нас је осим других отмених Срба наш пресветли велики жупан, коме ни господство ни достојанство несмета, где се ради о части и одликованю српскога имена и његових врлих Сремаца. Подвоз и стан за свакога од нас он је већ у напред нашао и определио био.

Сутра дан била је недеља. Ту је сваки од нас још слободан и одрешен био. Неки су тражили своје пријатеље и знанце у Загребу, други су походили српску цркву у месту, где је тај дан уз складно хорално певање служба служена, трећи су безпослени тумарали тамо амо по Загребу и посматрали све, што се лепог у њему видети може. Међу тим одличностима стоји на првом месту сам положај Загреба, који се са тако званог јужног шеталишта најбоље сагледати може. У облику полукруга опасан је сиреч с једне стране плавом планином, тако, да један део града над другим делом на самом брегу лежи. У тој планини виде се и данас развалине вајкадашњег Медведграда, у ком је, као што говоре, Звонимирова круна закопана. С друге стране, према југу, отвара се широка и недогледна равница, која је засејана белим селима и питомим брежуљцима, и преко које се Сава као бела пантљика, вијуга.

У том посматрању градских знаменитости, камо спада и местна римокатоличка саборна црква са 27 олтара, даље арцибискупов парк Максимир, коме на лепоти и природном положају од Шенбруна па до Топчидера у целој царевини пара нема, — стигло је и вече. На дати знак запламтеше кандила јасна — и Загреб је као чаробном силом наједанпут осветљен био, као у пол дана. Није дуго за тим постојало, а већ се зачу тутњава грлатих топова и глас јасних звона. „Живио краљ и краљица“! захори се из тисућа грла, и свет се усколебао као тихо море, кад га вијор ваљуља — све је хитало, да што згодније место заузме, како ће високе и миле госте што боље угледати моћи.

И прохуја тутњава од коња и китњастих коњаника, пројездише приспели гости са целом свитом својом уз урнебески клик раздраганог народа, и већ све се повратило дома на ноћни починак, да у сладком и варљивом санку још једанпут просања све, што је тога вечера на јави уживао.

Краљичино умиљато лице османуло се на Загреб — и сутрашњи дан освануо је са подмлађеним, пролетњим сунцем, као вестником народне радости и свечаности. И народ је збиља похитао у разним корпорацијама, да се поклони своме посвећеном краљу и краљици. Средоточне политичне и судске власти, законодатно земаљско заступништво, затим муниципије, међу којима на првом месту беху Сремци, поклонише се њиним величанствима. А краљ и краљица примише милостиво те изјаве народне лојалности и љубави поданичке. Краљ је сваки поздрав најпре српским језиком одпоздравио, па онда немачким, а краљица је својим величанственим и грациозним понашањем, као и умиљатим осмејком својим потврђивала речи свога краљевског супруга.

Тај дан била је позоришна представа, коју су њина виличанства лично походила. Представа је започета царском химном, затим је следовао један алегоричан комад, где је народно одело и обичаји, као и урођена верност Славена према своме владаоцу изнесена била на видик. Представа је завршена оперетом „у Меку“ које парче, узгред буди речено, није баш најсходније било за ову свечану прилику.

Сутра дан походила су њина величанства све јавне заводе, цркве и школе. — У вече је био сјајни концерат, где је човек имао прилике видети дворске манире и измерено понашање више аристократије. Краљица је и опет била не само по имену, него и по самом свом појављењу свом *права* краљица у венцу одбраних дама. — Вештачка страна концерта није имала на себи ништа особеног и изненадног. За јединог *Еашшајна* можемо рећи, да се на виолини одликовао, те тиме у неколико целом концерту част спасао.

Али ко ће све појединости испричати? то се само видети и почуствовати може. Краљевски гости наши без сумње ће се сећати срдачног дочека, што им га је сиромашни, али срцем и душом одани народ троједнице приуготовио, а ми ћемо и од сада веровати, да ће љубав и верност према законитом краљу своме и мудро понашање народа надјачати свагда сваку противнародну и себичну политику. +

зумевајућ амо и јавне путеве и канале, у колико исте неспадају у категорију послова заједн; приређивање зак. основа о предмети законарствених амо спадајућих, особито основе закона аграрних, у колико се ради о уређивању одношаја сељачких, основа зак. о поболшању, исушењу и квашењу земље, о водних прави и колонизацији, зак. основа о шумама и реду шумарском, ловском, пољском и о рибарству; казнионице, аркив зем. Осим тога спојена је с овим одело и управа зем. прорачуна, одобрена по сабору, разумевајућ амо све послове, који се односе на самостални прорачун зем. установљени зак. аутономијом ових краљевина на доходак и потрошак истога, разумевајућ амо напосе, што се доходка тиче, управу год. своте од 2,200.000 фр.. прелиминирати по установа зак. нагодб. §§. 13. 14. 15. и 16. за намиренђ потреба аут. управе зем. која свота ће се са стране за једн. управе фин. издавати из јавних доходака зем. разумевајућ напокон амо и састављање год. рачуна о тој управи; управа свиколиких заклада зем., а тако исто врх. управа благајничтва и рачуноводства земаљскога.

§. 7. У делокруг зем.-владнога одела за богоштовје и наставу спадају: послови свих законом признаних црква и верозаконских друштва, врх. управа и надзирање свеколике одхране, наставе и свих завода учевних друштва, зборова и завода знанствених и уметничких, и у обће свих завода, који имају утицај на обћенито образовање, управа верозаконских и школских добара, на колико гледе грчко-ист. цркве инако установљено није; надзор над управом заклада и задужбина, одређених на сврхе богоштовне и наставне и приређивање зак. основа у ову струку засецајућих.

§ 8. У делокруг зем.-владнога одела за правосуђе спада: адм. управа и надзирање свеколикога правосуђа; врх. надзор над сви судови и над држ. одветничтви, врх. управа казн. прогањања, настојање око непрекидне зак. обаве правосуђа, предлози и извешћа на круну при извршивању права помиловања: приређивање зак. основа засјецајућих у подручје правосуђа, и уређивање сборника закона.

§. 9. Бан, стојећи на челу зем. владе (§ 5.) одговоран је напрам сабору зем. за уставност и законитост владарских акта, спадајућих у своје подручје и зван. дела својих. Ова одговорност као и састав судишта, које ће судити об обтужби бана, дот. његова заменика, и поступак пред тим судиштем, одредити ће се посебним законом.

§. 10. Ако бан избива, или је иначе запречен или ако је банска част изпразњена, тада обавља функције његове у погледу на зем. владу оделни предстојник, намештен у владном оделу за уп. послове под властитом одговорношћу.

§. 11. Свеколике предлоге и представке, односеће се на горе речене послове зем.' има бан преко дал хрв.-слав. министра предложити, а речени министар имаде их без сваке промене Н. В. за одобрење подастрети, те прев. решења, разумевајућ амо и именовања, издана врху банових предлога, и ине наредбе без уштрба банове одговорности, у §. 9. установљене, протуподписати.

§. 12. Бан је властан, особно или кроз свога повјереника учествовати у свих саб разправа, разумевајућ амо и разправе саб. одбора и одсека, али гласовати само тада, ако је члан сабора; но дужан је — било особно било кроз свога повереника — на интерпелацију сабора овому одговарати, захтевана разјаснења давати и дот. списе предлагати.

§. 13. Влада зем. предлаже сваке године прорачун год. о потреби укупне управе зем. — која ће се покрити и намирити из дотације у §. 6. поменуте, и односно из зем. закладах — сабору зем. на уст. руковање. Него тај прорачун има се за времена и тако предложити, да се узмогне изпитати и коначно установити — свакако пре почетка године, за коју прочун има важати. Исто тако предлаже зем. влада сваке године заглављене рачуне и резултате и резултат год. пословања фин. сабору на пресуђивање и одобрење.

§. 14. Бан се именује и поставља начином одређеним у закону о државо-пр. нагоди.

§. 15. Категорије и берива уредника и помоћнога особља, потребитих за земаљску владу и појединe оделе њезине, установљена су у исказу особља и плаћа.

§. 16. За намиру потреба уреда и писарнице, трошкова путних и селитбених и трошкова писарских дозначиће се одобрењем сабора појединим оделом, као и бану примерни износи паушални, о којих ће се рачун са осталим управним трошком сабору полагати.

§. 17 Н. ц кр. ап. В. именује (§. 11.) полаг постојећи (§. 15.) или у будуће законом определити се имајућих установа све уреднике до укључиво VI дневнога разреда Остала пак службена места попуњује бан.

§. 18. Уп. пословање у појед. владних одели одреди ће бан.

§. 19 Уредници и службеници обсто јале дв канцеларије хрв.-слав.-далм. као и након задобљене прев санкције овога закона докинути се имајућега кр већа — којих области сваколика агенда у делокруг зем. владе прелазе — на колико пригодом овога устројства намештени небуду, остају у неокрњену ужатку својих берива за једну годину, а по том се има шњим поступати полаг постојећих прописах. Ако се међу тим наместе на таково службено место, с којим је спојено плаћа мања и дневни разред мањи, него ли с њиовим пријашњим местом, тада им има остати плаћа пријашња и дневни разред пријашњи.

§. 20. Судб. области у земљи постојеће, како и жуп. и градска муниципија остају међутим, док се законом инако неодреди, у свом досад. устројству и у досад. дјелатности.

§. 21 Делатност ново устројене зем. владе има у живот ступити унутар рока од једног месеца иза прев. санкције овога закона.

Извршба овога закона поверава се бану.

ЗАКОНСКИ ЧЛАНАК

о утемељењу свеучилишта у главном граду Загребу

§ 1 У главном граду Загребу утемељује се свеучилиште са факултети: теологичким, филозофичким, јуридичким и лечничким.

§ 2 Свеучилиште ово носи име: „Свеучилиште Фрање Јосипа I.“

§. 3. У ту сврху уређује се: а) да четворогодишњи садањи правословни течај буде уређен као факултет право и државословни наука; б) да од филозофискога факултета буду устројене оне столице учитељске, које су са факултетном науком у ужем савезу, наиме: филозофичке, историчке и филологичке; в) влади се налаже, да учини сходне кораке, да се надбискупски лицеј загребачки преусторји у факултет теологички; г) да се од факултета лечничкога за сада имаду оживотворити учитељске столице за примаљство и живинарство.

§. 4. Влади земаљској налаже се, да сабору предложи основу о устројству овога свеучилишта и о начину, коим ће се трошкови покрити.

ДОПИСИ.

У СОМБОРУ 7. Марта. Немогу пропустити да вам нејавим о избору посланика, кои беше 5 о. м. Из овог дописа ви ћете увидити, како је било

За посланика на угарски Сабор изабран би Г. А. Коњовић, бивши земљомер а садањи Градоначелник. Његови кортеши, познати су Сомборцима, да нису најскромнији људи; није се за њега заузео нико од свестне Србадије: не беше свега ни десет од интелигенције на његовој страни. Они остали беху прости људи, које су Коњовића кортеши на лажан начин обрлатили Наши прости људи незнаду шта је левица или десница а Кортеши коњовићеви јавно су народу говорили: Држите се левице људи! Ово је народна странка, ако изберемо Коњовића, по вас ће бити добро, онда нећете имати штемпла данак и царину нећете плаћати, дуван ће вам слободно бити сејати, бићете сасвим слободни тако да ће бити, као што беше пре 1848 године. Оваким и горим начином прост свет су обрлаћали на Коњовићеву странку. Гледао сам кад је С. Лалошевић једном човеку скинуо са шешира Стојачковића цедуљу па му је метнуо Коњовићеву. Тако исто и бележник Н. Максимовић срео је једног простог човека кои је за шеширом имао цедулю Стојачковића! како га је видео а он разшири руке, па стаде тог човека љубити говорећи му: „Баци, сладки брате, ту црну гадну цедуљу ево узми ову лепу црвену!“ Па му сам метне Коњовићеву цедуљу. На г. А. Стојачковића странки беше сама свестна Србадија наша, сва сомборска Интелигенција све сами главни људи и свестна честита Омладина, људи свесни кои несу могли лаж употребити јер то им недопушташе карактери јер људи су од реда слога и поштење њино је пачело.

За даљу браћу Србе непознат је Коњовић па ће те може бити помаслити, да је какав учен и м дар човек кад је могао изаћи пред врлог А. Стојачковића. Ево ја ћу у кратко да опишем тог човека.

А. Коњовић је средоточног изборног, Одбора председник бијо, кои је на изборни рад највећи уплив имао, и кои је такове пописе Комисије поставио кои ће искључиво о његовој користи радити. Као поштен човек требао је у исти мах, кад се за посланичког Кандидата прогласио, од Председничства уступити. Тако Коњовићева партаја, која беше у главном одбору, изоставила је до 400 бирача, кои имају своје добро стање а међ њима беше и многи чиновници, кои позивницу недобише, а ти сви бирачи били су позвани 1867 г. кад је била рештаурација. На Коњовићевој страни беше њи множина кои нема ни куће ни кућишта и кои су 1867 г. ишли са лонцем у руци у варошку кујну, да им се јело изда, и кои су и сад туђе слуге — то су дакле слободоумни бирачи?

Обазримо се и на прошлост. Познато је шта је чинио А. Коњовић на Карловачком Сабору. Његови кортеши су казали, да угарски Сабор траје десет година; а ја на то велим: кроз цели десет година неби од њега сабор једну реч чути могао — ћутање је његово начело. Питам ја: је л тај човек за Посланика? Оће ли кадар бити одговорити свом позиву? да ли ће знати заступати свој народ? —

Наш врли Ал. Стојачковић нашој вароши учинио је много и делао је свестно не само на Карловачком Сабору, него и на пољу књижевном; он је целоме Србству познат као ваљан Србин.

Ми Сомборци слободно можемо казати, да се поносимо, што Сомбор така сина има. Но ако је избор овако и испао, опет ће А. Стојачковић бити онај, који нам и пре беше, а А. Коњовић у сваком погледу далеко је од Г. А Стојачковић и врло велика провалија стоји му на путу, да дође на ону стазу, по којој ода г, Ал. Стојачковић Можда мислите, да је Коњовић иначе од они човек на свом месту. И оње од оне клике, „челик-карактера“, који се на жалост може наћи у Србству. Тако дао је руку и реч Г. Стојачковићу, да ће за њега радити; тако исто дао је реч Г. А. Турском, такође Сомборском Сину (Римокатолику) да ће само за њега радити, и терао га је, да се кандидује; а о њему нико ни мислио није, да ће се искати, ер је свако држао, да није за њега. Па и сам је признао, да није за тај посао али сам оће да кандидује. (Ето вам, Срби браћо, па сами пресуду изреците о њему. Кад ли ће нестати злобе и клете неслоге из нашег народа! Близу је већ 500 година како кукамо и то због клете неслоге и зависти која се ето никако неможе изкоренити из нашег народа а то што назови ученике у нашем народу имамо.

Срби браћо! неверујте оним дописима у „Застави„ што су о бирању посланика. Ми Сомборци најбоље знамо како је. Тој клики у крв је прешла лаж, па без тога неможе живети. За сад нека буде доста, други пут јавићу вам много други свари које се на жалост опажају у слободној кр. Вароши Сомбору.

А. А. — Из САНАДИ 27 фебр. Пламтећа любов к' роду треба само да греє, а не да жеже; любов питоми дивлѣ и горде укроћава. Из любави рода свога усели се највећа немир у наймирнии сталеж грађанства, но како да свештеник равнодушно гледа, како му се његови непријатељи свете падом свештенства и цркве? Викали су са сви страна, да од кавге престанемо, но на жалост видимо, да ти люди исти данас сво своє мудрованѣ у єзик збияю и са своим надувеним главама єд свой по свету разливаю Овакови люди много хоће а ништа непослую, мисле и тврдо верую, да они слабачким и на и на песку основаним доказима своим читаюћи свет уверити могу, а ньи питко. Тако и хвалисави Уредник „Заставе“, кои на последнѣм сабору рече отворено пред целим збором, да он ние моралан ни религиозан, сад учителя г. Михаиловића явно нитковом и сплеткашем назива, што му овай истину у очи рече пак вели у Застави бр. 22. да є само жешћим гласом одбио од себе ту безстидну клевету. Дакле пређашнѣ нѣгове речи данас су клевете! Далѣ вели: да израз „религиозно-моралан“ примлѣн би на сабору да изостане, а сад, вели, опет уметуто є у потврђеним закљученьма: „кои су црквене свести,“ и нада се, да ће тай уметак, кои є само, по нѣговой логики, мишоловка за самоволю црквени власти, на идућем сабору избрисан бити

Давно нисам перо у руке узео, да вам што пишем пак и сад неузедо, да личности браним, но лати се нѣга, да по дужности моіой свештеничкой цркву мою и власт ми предпоставлѣну, у колико ми є могуће, правдам, на коє ти г. уредниче „Заставе,“ вичеш и на сва уста єд просипаш са твои дописници по народу србском. Зар су то услуге, коє народу чинити требаш? Кавгу посеявати, свог патриярха каляти, будисавска јунака, кои за народ свой крв пролеваше, гадити свету само зато, да би ти светлио? Чудим се заиста комбинации твоих планова. Срамота за кукавни народ србски! Пре одузимаше србским поглавицама славу и живот свирѣпи Турчин, а данас ти са „Заставом“ твоіом бркаш найболю волю наши архиєреа и свестни Срба за унапређенѣ милог народа нашег и свете наше цркве

Неуморно то твоє деланѣ пилярско изазвало є у народу и наймирнии сталеж, да се против твоих измишљотина и блюводина ограђує, или зар ти мислиш силом се наметути народу за вођу, а незнаш зар, да народ србски оскудан ние у томе, и да читав венац оплести може од имена заслужних мужева, с' коима се са сваког гледишта поносити може? Необорима є истина, да без партайске борбе нема развитка и унапређеня народног, али ти се не држиш те тактике и да караш, што є кара и изправе вредно, но на саме личности нападаш, наше архиєрее „архичобанима“ називаш итд. Я ти на то одговарам, да си ти изображен и да славолюбив ниси, и лођика би ти здравия била, пак еeби проузрочио немир и борбу између народа и твога листа „Заставе“ и „Напредка,“ уз кога є велиш патриярх, а с, ньиме бог. А я велим: уз кога є Бог, оном и помаже, єр ко люби и поштує св. патриярха као цркве поглавицу, тай поштує цркву, а тко цркву поштує и бога поштує — С' нами є дакле бог, разумѣйте язици и покаряйтеся! єр с вами нами є бог, по вашой изреки, кад питате: ние бог у 19. веку? Нетреба ти „людорие“, да се водица свети! Зар су то борци вере Христове и вође народне? Чуй дакле од мене сеоског свештеника, кои ове редке у атар истини пишем, да се и найнижа маса народна овакови твои несмислени и гнусни изражая гади, пак се изцели за времена, престани од твои гадни насртая на православно духовенство и обреде свете паше матере цркве.

Недржи, да тиме расти твоя популарност у народу, што вичеш и гадиш архиєрее, свештенство, цркву и обреде и друге народняке болѣ од тебе, но ако мислиш да тим заблуђене у дальой заблуди одржиш и да ћеш држећи се те девизе срећно борбу окончати и масу неку народню за собом повући и потвоіой вольи капу кроити свима, онда смело рећи могу, да ћеш се у нади преварити, и са данас мечтаваюће твое висине пасти. Али ако ти срећа и слава народа на срцу лежи, као што трубиш, а ти делай за благо народнѣ, а не за твое користилюбие, престани од грдня и нетражи личне части, поштуй веру и люби народност свою, непреставляй себе куки и мотики као неког тобожног мученика народнѣг, єр ти ови више неверую, скини притворну личину са образа и истину говори и пиши, єр истина одекує, а у лажи є плитко дно. — Из сваког броя „Заставе“ куля савколики єд натражнячког гада, кои є сваком читаоцу и поштеняку догрдио и у народу много немира и неволѣ допринео, єр твоим заметанѣм замки брата с' братом, оца са сином хоћеш да узаваду доведеш.

Неопростиа многрешка била би, кад неби васколико свештенство, по примеру валяног и вредног дописника оросламошког В. Д. и пароха мраморачког г. Богосалѣвића, перо своє наоштрили и против доякошњи насртая „Заставе“ устали, бранећи своє архиєрее, свештенство, цркву, обреде и врле наше срб. мужеве. Та високодостојанство непречи човеку бити човеком, но кад люди у место таковим людма бољма отворити полѣ и волѣ дати радиности, непрестано вичу, грде, и нечувеном дрзкошћу своіом исте нападаю, ма да свет други признае да су лица та народу од користи, и с коима се диче и поносе, онда мой г. уредниче „Заставе,“ мора ти сваки свестан Србин замерити, и на твоє и твоє котерие мистирие згадити се. Зато ти велим, по оной србской песми: море Марко, не ори друмова! —

С. Из БОСНЕ 4. марта. Драга браћо! и сви поштени народни, кои живимо у Босни и Ерцеговини! желим мало с вама се разговорити пред свиетом. Путуући трговачкием послом, нанио нас е пут у Босни кроз Краину, Ту ме, браћо! неко зло дочека, кое о босанском митрополиту зависи. Арам му био народски хлеб! Ево, браћо! шта е. У пашалуку биањком и банялучком никакав се хришћанин оженити неможе, ако неће за дјевойку дати 40—10 дуката, кои имаде еднога вола, мора га продати и у оца шћер купити. То е у та два пашалука; а то е красни народ, у коме вештице нема, ни суве болести, и у женидби е найсретнии народ! А у селима е у обште тако. Я сам па те богу противне обичае викао яко, ер ме е то яко у срце дирнуло. Ту се сваки од 15 година жени, ако имаде новаца: ако нема новаца, он се неможе оженити. Мени едан ђевоячки отац каже: я волим, да ми се ђевойка роди, него да ми се крава отели; за ђевойку могу узети 10—40 дуката. а за вола я те новце узети немогу. Па ми іош сваки вели: а да су чием ћу я царску вергию убити, када ти велиш, да е гриота свой плод продавати? А да е то грѣхота, нама би владика казао! Бадава сам я њима говорио и доказиваю, они се држе свога обичая. Мислим, да би болѣ било окренути овай народ на прави пут, него саградити цркву од Сараева до Мостара. То би биле владичине дужности. Али грчке владике наопако су зло по народ Има 86 година, како су међу нама и како од нас толике новце сваке године узимаю, пак ништа за просвѣту народну нечинише и нечине, него само свакояка безакония чине, коя е гнусно споминати. Нека се и Бошњаци угледаю на бугарску браћу свою, како они од себе тѣраю грчке владике, па нека и они тако чине, ер им иначе нема напредка.

□ ЗАДАР 3 марта Ево ме да вам коју проговорим одовуда. Сваком врлом читатељу Србских новина познато је, како се и овдје био почео развијати један огранак уједињене Омладине, а то је друштво „Првенац“, састоће се из овдашње сјеменишне Омладине.

Сваки Србин, који тежи о напредку Србске књижевности држим, да се је радовао оваковом заузећу Србске омладине на приморју, којој се сви Далматински Срби радују, а уз то и надају, да ће једном на просвјету у корист себи и Србству приморском моћи служити.

Баш сада, кад омладина Србска нагло стара се о унапредовању просвѣте у цјелом Србству. тада ево на жалост овдашње друштво омладинско поче задњачити. Оно ове године сасвим свој рад поче запемаривати, ненаслѣдујући онако ревностно с овом годином лањску Но томе шта је узрок? — каква ли препрека? — зауф ано та ствар зависи од теловође, који видећи, да старији нараштај чланова већ изчезну, дужност му бјаше да понукне млађи нараштай, а уз то и да настоји преко старих чланова поучавати га о раду заузетом. Познато ми је, како преч. Г. Архимандрит Петрановић око реченог друштва отачаски старао се и стара се; које му, цјеним, да сваки Србин, којем на срдцу лежи унапредовање с просвјетом Србства, неможе да не благодари срдачно на његовой тежњи о унапредовању реченог друштва.

На последку неостае ми друго, већ препоручити рече. друшт.: да би се отресло мртвила, свјестио пробу. а очи доброотворило те тако сљедовало стопама осталих дружина а уз то следећи их, да би увидило и само своју неоцјењену корист на књижевном пољу.

НОВИ САД 11. марта. Синоћ добисмо из Вел. Бечкерека телеграм, да е тамо за посланика саборскога изабран ђенерал Стратимировић против ђоке Димитр јевића адвоката у Бечкереку Стратимировић е добио 834 гласа, а Димитриевић 120. У току избора стояли су гласови 350 против 51, затим 500 против 71, после 700 против 73. Димитриевић е по налогу Милетићеву кандидовао, само да небуде избор Стратимировићев едногласан; а резултат избора показао е, колика е Милетићева партия у Бечкереку. Ништа Димитриевићу ние помогло, што е за њега кортешовао и Черновић Петер урам.

— Чуемо, да е ютрос у 6 сати убиен овдашњи трговац Ернест иза вароши близу барутане и да е пороблено 5000 ф. што су код њега били. Власт е злочинцима ушла у траг и два Швабе из Ярка већ су затворена.

— Бечки „Цукунфт“ примио е едну роткву из Н. Сада у свой лист, да е партия „оф циознога Напредка“ радила у кулпинском срезу за Димитриевића. „Цукунфт“ е могао знати, да е есепас у скуштини Матице Срб- г. Димитриевић од Милетићеваца изабран за подпредседника матичина, те е са Милетићевцима заедно за непоштеног човека прогласио и прогласити дао ђенерала Стратимировића, Тошу Стратимировића, многе Футожане, Шовљане, Кулпинце и іош других свега 50 и неколико поштених люди. Зато нека се „Цукунфт“ постара за поузданиег и поштениег дописника из Н. Сада.

ПОЛИТИЧНЕ НОВОСТИ.

ПЕШТА. У Весприму десно се тай случай, да е кандид т владине партие Кешмарки изабран за посланика са већином од едногa гласа. Од новие избора имамо ове међу остаспоменути: у Малом Бечкереку избран е Сава Вуковић едногласно, у Х. М Вашарелю Силађи, у Фигеду Шандор Алмашия, у Саскн Вићентие Бабеш, у Сегедину би скуп Хорват, у Чакову изабрат е Ђорђе Ивачковић (против Дамаскина и Попа), у Н. Араду Рет, у Сентани Бохуш, у Кишену Роман (романски свештеник), у Радни Іоанеско, у Салонти барон Шимоњи, у Чеку Ал. Роман, у Кележду Стефан Перцел, у Фачету Аврелие Мањ, у Богшану државни секретар Ђорђе Іовановић, у Капошвару Лауш Кошут, у Рекашу Александар Яничар, у Хидегкуту Филеп, у Оравици Гренценштайн, у Монору граф Бела Кеглевић, у Магочу у Бараньи изабран е Тома Шишковић, у Бикежду Ференц Кошут, у Печвару Дитрих. У Дунапатаю опет е пропао Емерик Иванка, кои сад кандидуе у Филеп Салашу. У Брнявару избран е Терен, у Оцаку у Бачкой Громон (против Антуновића), у Зорлетцу Аловиз Влад, у Сентандрии гроф Радаи, у Ритбергу изабран е Недецки (против Ал. Мочоньие), у Мора вици (тамишкой вармеђи) Ђорђе Мочоньия, у Србской Кањижи Юлие Јанковић. До 8. марта знало се за 250 избора, од коих од владине стране 139 а 111 од опозиције (39 крайнѣ левице).

ЗАГРЕБ. У саборской седници 6 марта интерпеловао е Стояновић бана ради гласа, да ратно министарство намерава у граници продати 30,000 ютара шуме — да ли влада за то што зна и што е учинѣно, да се та продая неучини без саборска одобреня. Дворски саветник Златаровић одговорно е, да досада ништа у томе ние наређено. Интерпелация предаће се бану.

БЕЧ. Врло е занимљиво, што се явља за приятельске односае међу Бечом и Флоренциом. Дан рођеня краля Виктора Емануила био е 2. (14) марта и тим поводом дао е талиянски посланик у Бечу част, на коіой су били сви аустриски архидуке. У исти мах непосредно од цара наложено е аустриском посланику у Флоренции, да изрази Виктору Емануилу његову честитку, наштo е опет наложено талиянском посланику у Бечу, да аустриском цару изрази топлу благодарност кралѣву и уверенѣ сродничкога чуства Кад узмемо то па ум, да од 1848. никад ние спомена било о сродству међу оба ова двора, то се дае из приятельскога саобраштая међу оба владара судити, да гласови о савезу аустриско-талиянско-францускoм имаю свог основа. У Флоренцию, како се оданде явља, већ е дошао виши едан француски официр, да удеси войничке послове на основу савеза већ заключеногa; талиянски ратни министар иште укреплѣнѣ, примора, ер, вели, рат е можан.

СРБИЯ Званичне „Србске Новине“ од 4 марта о. г. донеле су ову министарску наредбу;

„Пошто су новосадске новине „Напредак“ са своіим додатком „Комарцем“ почеше тако злонамерно о Србии писати, да већ не штеде ни саму народну династию, а свему народу у кнежевини одричу опредељење и будућност, — то се министер унутрашњих дела нашао побуђен под 4. Марта ове године решити: да истоме листу с додатком као явном непријатељу битних интереса народа србског, забрани коначно у земљу нашу“

На другом месту имаћемо повода мало више о свему говорити. Овде само то велимо: да „Комарац“ ние додатак нашем листу, шта више у нашем листу ние никад био ни оглашен, нити е икада явлено било у „Напредку“, да излази. Потоме видимо, да е г. минист ер унутрашњих дела врло лоше извештен, макар да му е при руци либерални и песнички полицай брат Абердар. Да ли смо ми у „Напредку“ икада нападали на народну династию, т е на Обреновиће, и да ли смо свему народу у кнежевини одрицали определѣнѣ у будућност — ту нећемо тражити сведочбу од министра унутрашњих послова у Србии, него од целога народа нашега коме е наш рад пред очима Исто тако могао би г. министер сведочбу „непријатеља битних интереса народа србскога“ коме другоме дати, ер и онако сваки поштен и паметан човек зна, шта ће мислити о той његовой министерской инсинуации, а іош већма се смешним учинио г. министер, што себи присвая папинску моћ за анатемисанѣ оних, кои нису њему и његовима по ћуди. Свака сила за времена, а неволя редом иде.

— На телеграм црногорскога кнеза Николе да му се 27 febr. породица умножила едном ћерком, те да би желио, да намесништво кнежевског достоинства пошље свога заступника на свечаност крштеня, кое ће бити на Цетиню 15 марта одређен е члан државног савета Филип Христић, да при крштеню новорођене ћери кнежевске заступа намесништво кн. достоинства.

— Министар просвете израдио е предлог за оснивање учительске (педагошке) школе.

БОСНА. Босанска влада земаљска укинула е банялучку богословию, коя е за ово кратко време тако лепо напредовати почела. Архимандрита Пелагића кои е управљао богословиом, отерали су жандари у Сараево. Професор Растић Димитрие, кои е имао србски пасош, протеран е. А професор Петар Митровић са 60 младих Бошњака очекуе сваки час найужасниію судбину. Осман паша сад тек почиће беснити!

Приопслано.

ОДГОВОР НА БЕЗБРОЈНА ПИТАЊА.

II.

(Продужење.)

Месеца Аугуста 18. пр. г. кад је др. Милетић са угарског сабора у Н. Сад повратио се, подпредседник Ђорђе плем. Новић закаже црквену скупштину. Предмет саветовања бијаше: Патронат гимназије новосадске.

Др Милетић узме реч и рекне: „Ја сам у министарској канцеларији извештен, да је патријарх давно добио налог, да попуни патронат, а он ево још никако непопуњава. Зато предлажем, да се једна депутација од стране обштине пошље а лепим му начином рекне, да смо ми из поузданог извора дознали, да је он од министарства налог добио, да патронат попуни, на које га сад последњи пут позивамо и да ћемо ми ако за осам дана непопуни, тужити га.“

Ја узмем реч и рекнем: Ви рекосте напред, да се Њ. Светост позове лепим начином, а мени се тај начин ни мало несвиди да је леп, јер прво, ја од моје стране немогу пристати на то, да је то поуздан извор, што нам ви рекосте, него да је приватан, сокачки разговор, а ни то вероватно није, да министарска канцеларија стоји сваком отворена. Друго, Његову Светост сматрате ви као противника, кога сте и министарству већ више пута тужили; отићи дакле, пак рећи: добили сте налог да патронат попуните, и ако за недељу дана то неучините, ми ћемо вас тужити, нити је леп начин поступка, нити достојанстоен тужитеља једног спрам свог супарника. Допустићете ми, да то нико „лепим начином“ назвати нетоже, отићи Његовој Светости и претити му, да ако то и то неучини, да ћемо га тужити; а ни достојанствен није, јер кад ову обштину министарство свог одговора удостојило није, то је с тим хтело и избити из руку средства тужбовању. Кад се дакле немисли са Његовом Светости измирити, и за попуњење патроната молити, онда је врло смешно оном претити, који се претње небоји. Господо! Кад мислите претити, а ви се боље обратите са тужбом опет оном истом министарству, које вам на досадашње тужбе још и до данас одговор дугује.“

Но др. Милетић прихвати реч, и рекне, да депутација може патријарха и замолити, и тако се и опет усвоји његов предлог, да се депутација пошље, коју су за пол сата једва из два лица склопили (јасан знак, да народ није рад против своје црквене главе, неупутно као што донде већ сви увидише, војевати).

Та су два лица била г. Андрија Петровић адвокат и Ђорђе Ракић грк (трговчић).

Пронео се код нас глас био, да ће Њ. Светост, почем му је 20. Аугуста дан, 19 ог у Даљ ићи, а оданде горе у Пешту, и тако др. Свет. Милетић навали, да још истога дана после подне (ова се седница пре подне држала !?) депутација отиде, које тако и буде.

Аугуста 25-ог сазове се опет скупштина (и ова се пре подне држала) да депутирци реферирају, какав су одговор добили. Г. Андрија Петровић као словослов те депутације (онај други у ову скупштину није дошао) рекне: „Ја сам мој налог дат ми од сл. обштине извршио, и Њ. је Светост одговорила, да ће патронат што скорије попунити, и да ће се при попуњавању држати строго министарске одлуке, и основног писма гимназије новосадске.“

Др. Свет Милетић узвишеним гласом рекне: „Ал ја сам чуо, да је патријарх мене назвао Катилином, дра Павловића зеленим гуштером, а многе обштинаре назвао банкротима.“

Г. Андрија Петровић адвокат одговори: „Што се нашег као депутације изасланства тиче, ја сам вам рекао, шта је одговорио, после тога смо имали приватан разговор, које се тако држим, обштине нетиче.“

Др. Свет. Милетић разјарено и с дреком рекне: „Ал ја оћу да чујем, шта је говорио, пак да питам тог патријарха, шта је он, кад може таким начином поштене (!!) људе вређати. Показаћу ја њему! Питаћу га, кога је он рода и порода!“

Ја сам против његовог захтевања, да се приватан разговор обштини саобшти, протестовао, доказивајући, да ако је у приватном разговору депутација Његову Светост увредила и Његову Светост на таки одговор изазвала, да обштина ту увреду на себе у толико мање примити може, у колико је закључено Његову Светост молити, а не вређати; ал после дужег наваљивања дра Милетића, (додавајући, да он оће због увреде своје части (!!) да тужи Његову Светост), пристане и обштина (у овој је скупштини од 120. чланова било само деветнајст!) да се и приватан разговор саобшти.

Г. Андрија Петровић рекне: „Кад ме на то присиљавате, ја ћу вам рећи и то како је било. Од г. Милетића и Катилине није ни речи било Што се зеленог гуштера тиче, Њ. Светост на вишекратно непристојно понашање Ђорђа Ракића, истога укори и рекне: Што ми обштица шиље оваке неразумне људе? Тако ми је іеданпут и Павловића послала, који је од злобе и пакости као гуштер позеленио. Што се пак банкрота тиче, Њ. Светост рече: Чујем, да у Матици и банкрота има.“

Из овог се реферата дознало, да је Ђорђе Ракић лажан глас по Н. Саду распрострео, и будући сам и ја и други рекли, да ова скупштина, почем нас је тако мали број, ништа решавати неможе, разиђемо се.

Аугуста 29. сазове се опет скупштина (после подне) у којој се прочита писмо Његове Светости на обштину управљено, у ком је у главном ово стојало: „Почем сам ја (с концем) Јунија месеца за патрона г. дра Секулића министарству разјасњења послао, то имате два начина за избор патрона. Један је, да сад одма, изузимајући дра Секулића место, патронат попуните; а други је, да дочекате од министарства на моје разјасњење одговор, пак онда, ако министарство нареди, да се и на дра Секулића место бира, све патроне наједаред изаберете.“

По прочитању овог, др. Милетић срдито и узвишеним гласом поче говорити, да обштина држећи се одлуке министарске треба да изабере један одбор, који ће управу гимназије одма у своје руке узети, патронат попунити, Грујића и Сандића истерати, Обркнежевића и Савковића у званије повратити, и шта ту још не беше (напред сам рекао, да је ова скупштина после подне била).

На то узмем ја реч, и од прилике овако рекнем: „Нити ћу због партајичности, нити због личне против кога мрзости, но једино због користи ове гимназије и обштине неколико речи изговорити, и зато молим, да би имали љубов саслушати моје о том разлоге Овде се истичу два питања Једно је начелно, а друго је узгредно. Што се начелног питања тиче, то јест, да ли ова обштина има право у управу гимназије мешати се, обштина ова држи, да има право, почем је и она, осим појединих прилога појединих грађана, сто ланаца земље, у помоћ за издржавање гимназије дала У министарској одлуки такође стоји, да обштина има право, пак и штатуте још по околности времена мењати.

„Ја од моје стране кажем, да обштина у управу гимназије нема право мешати се, јер у основном писму Саве Вуковића, који је као први основатель ове гимназије двадесет хиљада форинти дао, у трећој точки свог основног писма од 14. Јануара 1810. овако стоји: . . . . „Зато дакле оћу и особито желим, да нит обшта управа школа, нит друге какве вере власт, духовне или светска ни најмањег уплива у управи овог завода нема, било у постављању учитеља или учебних премета, било у економској манипулацији његовој већ да он (завод) једино без сваке промене и преиначења од гореспоменуте (т. ј. патроната) зависи, њима да припада и они сасвим да њиме управљају.“ А у седмој точки ово пише: „Ову моју вољу мисао и намеру не другче, већ изрично под горенаведеним условима, како што је патронатство под §. 3. изложено, тако исто и под свима тамо садржавајућим се точкама и додатцима, понављам, потврђујем и за непромењиву и вечну проглашавам; иначе пак ако би се ма ко усудио, да ову моју намеру промене, или да гореспоменутом врховном патронату тако јаку препону стави да он моју мисао и вољу, овде разложену. испунити и точно остварити неби могао онда ја у тако неочекиваном и жалостном случају мој завештај поричем и уништавам . . . . . “. Познато нам је, да је у течају времена вредност новца пала, и тако је тих 20,000 ф. којих је. Сава Вуковић као фонд овој гимназији дао, свело се на 5025 ф. 7· н. Обштина од 1815 године, која је фонд гимназијални од 5025. ф. 7. н. умножила на 41,900, ф. и да се Саве Вуковића жеља остварити могла могућом учинмла, у својој првој точки овако вели: „Да са и ови новдњији прилози из истих оних узрока и на исту цел и под истим условима и додатцима, као што је први основатель г. Сава Вуковић од Берексова. силом изложеног овог основног писма уредио, са капиталом од њега приложеним спојити и једну исту, важну и постојану фундацию гимназије обштине новосадске грчке несједињене вере, сачињавати и под истом гореразлож. управом и надзором сачувати имају, и то тако, као што је први основатель изрично уредио: да се осим врховног патроната нико други у ствари овог завода и ове фундације ма под каквим именом немеша нити уплива има, већ да патронат сам независно све чинити може, али да ипак у свему вољу и намеру његову (фундатора) испуњава, и да он, ако би се ма ко усудио, да ову његову намеру промене, или пак гореспоменутом патронату тако јаку препону стави, да он смисао и вољу у истом основном писму разложену. испунити и точно у дело привести неможе — да он у тако неочекиваном и жалостном случају фундацију своју пориче и уништава; — тако и ми то исто потврђујемо и оћемо. да и они добровољни наши прилози, са фундацијом Вуковићевом уједно спојени, са истом неприкосновено и вечито постоје и падају.“ Из овога се види, да обштина од 1815 године, то исто оће и налаже што и Сава Вуковић. Осим тога ова обштина, за коју се овде чешће споминало, кад је својих 100. ланаца земље за

издржавање гимназије у помоћ дала, није условија са патронатом правила и захтевала, да она за то и још нека особена права оће да уживa, и потоме се по себи разуме, да о особеном још каквом уживању права ни разговора бити неможе Ја ћу овде још један пример навести, и доказати, да обшнина нема права у управу гимназије мешати се. На пр. ова обштина дала је гимназији само 100. ланаца земље у помоћ, пак оће да има право за то у управу гимцазије мешати се; а наше србске народне школе издржава сама обштина, и на њих много више годишње троши, пак ко управља с тим школама? Свештенство. А ко бира то свештенство, што са школама управља? Конзисторија. Дакле овде за много већи трошак нема ни тога права да она (обштина) бира људе, који ће тима школама управљати, док у гимназији оће да се у управу меша. С овим држим да сам доста јасно доказао, да ова обштина нема право у управу гимназије мешати се, и тако по мом уверењу за ово питање министарска одлука пасти мора.

„Што се пак узгредног питања тиче, то јест, да ли г. др, Секулић, као од неуставне обштине и недовољног (ако је истина) при избору броја скупштинара изабран. из патроната изступити мора или не, знамо такође, да ова обштина мисли да мора, а и министарска одлука тако гласи. Ја од моје стране велим, да и за овај случај министарска одлука пасти мора, јер кад министарство какву наредбу издаје, та онда и за целу државу важности имати мора, а никако појединим инштитутима оно забрањивати, што у другом случају сама држава чини. Почем дакле држава толике силне диспонибле званичнике, који су од неуставне владе изабрани и данашњи дан плаћа; то неможе ни за г. др. Секулића који никакву плату невуче министарска одлука важности имати и ја велим да она пасти мора. А што се недовољног броја скупштинара (ако је истина) при избору истога господина тиче, имам то приметити: ми имамо устав, по ком, да се ваљани закључак донети може, треба да нас је најмање 33. присуствујући; а ми смо већ више закључака са мањим бројем скупштинара донели. Пак и у овој скупштини, где се тако важан предмет претреса, нема нас 33.

„Имам још да докажем, да се министарство у нашу гимназијалну управу такође нема права мешати.“

Др. Милетић је мој говор често прекидао, а овде ми више недаде говорити и прекидоше ме са бројањем записаних присутних скупштинара.

Овде приметити морам, да је у почетку мог говора било 29. скупштинара, и док сам ја говорио, никога нисам видио да је дошао; а кад је перовођа (претеран Милетићевац) имена пребројао, управо је 33. било!! Но он с др. Милетићем код куће и протокол састави, како др. Милетић оће; а не како је закључено.

По пребројним гласовима, нису ми дали више говорити. Један банкрот обштинар повиче: „Неразумете ви те ствари. Примамо предлог Милетића! (то јест, да се његова светост опет тужи) које галерия (ђаци и дешператни безпосличари) прихвате и тако се тужба и опет министарству пошље; но одговора још нико видио није.

Ово су моји до 13. Фебруара о. г. с др. Милетићем сукоби, из којих се јасно види, да ја нисам нигда на његову личност нападао: но на неупутне и по ову обштину од грдне штете његове предлоге.

Нека се дакле нико мени нечуди, што ме сад наједаред виде као његовог, односно његових дела, противника, који сам сам претолико за њега радио. Као што се ни ја нечудим садашњим његовим пријатељима, јер они неимаше још прилике уверити се, да се под његовом под именом „Србства“ и „Родољубља“ истакнутом „Заставом“ отровне гује и јакрепи легу, као што сам прилике имао ја о том уверити се. Но „Нема ништа сакривено, што се неће одкрити, ни тајно, што се неће дознати“.

Што се тих његових по ову обштину штетних предлога тиче, и то у смотрењу рита, сваки је из овог мог одговара увидити могао, да он то није из уверења, и у корист ове вароши но из собственог интереса чинио; што се пак гимназије и патроната тиче, ту имам особене моје примедбе, које ћу по собственом искуству и преданијама овог грађанства у овом листу саобштити

Паво Михаиловић
Учитељ.

Ко би хтео француски и енглески као и немачки и србски језику да учи, или ко би од гимназиских ученика из гимназиских предмета приватна предаваня радо слушао, као и стенографију немачку учити хтео, нека се обрати уредништву листа овога, гди ће на теоретично и практично наученог учитеља у споменутим предметима упућен бити.

СКУПЉЕНИХ СПИСА

Косте Руварца

други део

ушао је у штампу и биће за кратко време готов. У овом делу критички су списи и драматски преводи Изнеће до 30 табака.

Предплата је само 1 ф. а. в.

Предплатити се може у уредништву „Даници“ и „Напредка“ у Новом Саду.

НАЙНОВИЄ.

Кз Т. Бечеја телеграм явља нам, да є у Башахиду изабран за посланика саборскога др. Милетић са већином од 64 гласа против Лазара Видића, бирова кикиндског дистрикта.

ЗАГРЕБ. После ускрса римскога биће свечана банска инсталация, и то на земаљски трошак.

У Сабору є закључено искати, да се рок за приявлѣнѣ єдногодишњих добровољца у войску за троєдницу продужи до мая, будући є нови закон за войску истом сад обнародован.

У саборской седници 8 марта одговорио є бан на интрепелацию ради продає шума у граници, да се већ учинило, што є нужно, да се то предупреди.

Сабор се због ускрса римскога одгодио до 5 апр. (24 марта).

У истой седници саборской дошла є па ред молба грађанскога Сиска, да се грађански и войнички Сисак споє у єдну обштину.

У Ђурђевачкой регименти изгорело е село Петриянец. Н. В. краљ дало є у помоћ страдалцима 2000 ф. и из државне касе одобрено им є 1000 ф

ТРСТ. Н В. цар вратио се у Беч са свога пута 8 марта.

ПРАГ. Овде ултрамонтански уплив осећа се. Универзитетски ректор позива професоре; да се свакако пред ускрс исповеде. Говори се да ће прашки универзитет бирати свога заступника у римски „вселенски“ сабор.

ПАРИЗ. Овде увек знаю у исти мах из истих уста и топло и ладно дувати. Тако буџетни одбор каже, како є од владе добио уверење, да нема никбква повода бояти се каква рата. А ратни министар маршал Нил каже у парламенту у обрану новога закона за войску, да є тай закон нуждан ради войничке снаге француске, особито сада, где има низвржених сила и анектованих народа.

Цар Наполеон нешто є оболео.

ТРГОВИНА.

ЛУТРИЯ. У Будиму извучени су 20 (8) марта ови бројеви: 1. 73 74 21. 2.

ПЕШТА 9. марта. Шенице се продало едва 100,000 ваг. цене се слабо одржале, по каквоћи су од 3 ф. 40 — 4 60 н. Раж є мало попустила и продало се 20,000 ваг. до 2 ф 75. Єчма 40,000 ваг за пивар одржао се на цени, за свиње мало попустио. Зоб купую само за усев и консумо. Кукуруз паде до 10 н и мало живља радња разви се и продаде се 40,000 ваг. Цента говеђине до 28 ф. цента свињетине до 28 ф Вуна є као и обично после вашара слабо пролазила. Репицу држе до 6 ф. зато непролази. Олај такођер слабо пролази, али се цена утврдила. Пасуљ, грашак и сочиво слабо пролазе.

Сирове коже говеђе по старом, исто и србске овчиє. Иначе слабо прозазе.

Бечка берза од 8. марта.

5 проц. нар. заим	71.40
Лозови 1839.	208 –
„ 1854.	95 25
„ 1860.	106.—
„ 1864	126 70
Комска рента	24.—
Зем. растер. угарске	78.75
„ „ срб. бан.	77.20
„ „ хрватско-слав.	79.25
Акциє нар. банке	730.—
„ кред.завода	298 —
„ држ. жел.	326. -
„ потиске жел.	220.—
„ дун. паробр.	590.—
„ пешт. ланч.	700 —
Зал. писма угарска	93.25
Лозови кред. завода	169.50
„ дун пароброд.	97.50
„ триестински	120. —
„ будимски	38.25
„ Салм	42.50
„ Палфи	36.50
„ Клари	37.50
„ Ст. Женоа	33.—
„ Виндишгрец	23.—
„ Валдштайн	24.50
„ Кеглевић	16.50
„ Рудолф	15 50
Сребро	122.75
Дукат	5 88
Наполеондор	9.98
Империял	—.—

Телеграфисани бечки курс од 11. марта.

5 проц. металици	62.90
Нар. заим	71.60
Акциє нар. банке	728.–
„ кред. завода	304 40
Лондон	125.10
Сребро	123.—
Дукати	5.90

Пештанска берза од 8. марта.

Пешт. ком. банка	635.–
„ зан. „	350 –
„ штед. акциє	1635. –
Будим. „ „	610. –
Пешт. вал. млина акциє	1275.–
Ланчаника	658.–
Тунела	1.10–
Уг. др. осигур.	610.–
Сегед парн. млина	600.–

ПАРОБРОДСТВО.

Н Сад — Земун: нед. уторн. четв. пола 1 после подне.
Н. Сад — Оршава: четв. пола 1 сат после п
Н Сад — Пешта: нед. уторн. четв 1 с п п.
Беч — Пешта сваки дан пола 7 сати у ютру.
Пешта — Земун понед. среда суб 7 сати ютро
Пешта — Оршава: среда 7 сати ютро
Базиш — Оршава петак пре подне.
Пешта — Беч сваки дан 6 сати вече
Београд — Пешта: уторн. четвр. нед. 8 с ютро
Базиш — Београд: субота после подне
Галац — Пешта: уторн ютро.
Сегедин — Земун: среда, суб ютро.
Земун — Сегедин: нед. четвр. подне.
Сисак — Земун: уторн ютро.
Земун — Сисак: петак ютро.
Брчко — Београд: четвр. ютро.
Београд — Градиште: нед. петак ютро.
Београд — Брчко: среда ютро.
Градиште — Београд: суб. ютро понед подне.

ЖЕЛЉЗНИЦЕ.

Пешта — Беч: сваки дан, пол. 7 с. 34 м. ютро, дол. 1 с. 52 м. после п.

Беч — Пешта: сваки дан, пол 2 с. 30 м после п. дол. 9 с. 15 м. вече.

Беч — Базиш: пол. 7 с. 45 м. ютро и 8 с. вече, из Пеште полаз. 5 с. 19 м. после п. и 6 с. 31 м. ютро, долаз. у Базиш 9 с. 10 м. пре п.

Базиш — Беч: полаз. 5 с 55 м. после п, из Пеште полаз 9 с. 55 м. ютро и 9 с. 30 м. вече, долаз. у Беч 6 с. 39 м. вече и 6 с. 3 м. ютро.

Будим — Трст: полаз. 6 с. 35 м. югро, долазак у Трст 8 с. 14 м. ютро.

Трст — Будим: полаз. 6 с. 45 м. вече, долазак у Будим 7 с. 58 м вече.

Пешта — Арад: пол. 6 с. 31 м. ютро и 5 с. 19 м вече, дол. у Арад 2 с. 52 м. после п. и 6 с 11 м. ютро.

Арад — Пешта: пол. 12 с. 26 м. после п. и 8 с. 47 м. вече, дол. у Пешту 8 с. 56 м. ютро.

Мохач — Печуј: пол 12 с. 25 м. пос. п. и 4 с. пос. п долаз. у Печуј 2 с. 45 м пос. п. и 6 с. 20 м. вече.

Печуј — Мохач: 9. с. 35 м. ютро и 1 с. 20 м. пос. п.

ОГЛАСИ

Оглас.

Умољавам Г. Г. Скупитеље којима сам Оглас „Срећна кћи у оца и Мајке“ послао, да ми што више Предбројника без новаца скупе и Имена пошљу, – а кад књиге приме, онда да ми невце пошљу. — Књиги је рок продужен почем увиђам да сваки радије кад прими књигу плаћа, него напред.

Тома Теодоровић.
адвокат.

26—13—13

ТРГОВАЧКО УЧИЛИШТЕ

у Бечу, Leopoldstadt, Praterstrasse Nr. 32.

Контора за преподаванѣ трговачких наука,

управитеь КАРЛО ПОРГЕС.

У посебном оделеню, скопчаном са заведением, а за оне, кои су узрастом, положаем предходним изображенѣм и заниманѣм одклонѣни од школе, непрестано се примаю ученици и ту се припремаю за испите код свию новчани заведения.

56 – 3 – 12

ВРЛО ВАЖНО!!!

Ново изнађено к. прив. поуздано *средство за таманѣнѣ пацова и мишева.*

Цена велике кутиє 2 ф.

єдино право може се добити код

M. Zeisler in Pest

Königsgasse Nr. 60. Producten-Commissions-Agentur-Geschäft, Annoncen-Aufnahme und Bureau für alle Zeitungen der Welt.

45 - 4 - 6

Елегантно

ПРОЛЕТНѢ ОДЕЛО,

капут чакшире и прслук

од найболѣ материе найновия кроя

16 ф.

Помодан

ГОРНЬИ КАПУТ

8 ф.

найболѣ каквоће

ПРОЛЕТНЬИ КАПУТ

10 ф.

ДАЉ НАЙЄФТИНИОМ ЦЕНОМ:

Пролетнѣ капути	— —	од 6 до 26 ф.
Пролетнѣ одело	— —	од 16 до 40 ф.
Горньи капути сваке бое		од 8 до 28 ф.
Летнѣ одело	— — —	од 10 до 36 ф.
Летньи капути сако	—	од 4 до 22 ф.
„ „ жакети	—	од 8 до 28 ф.
Салонически „ црни	— —	од 16 до 28 ф.
Фрак и герок	— — —	од 16 до 32 ф.
Салонско одело подпуно		од 24 до 45 ф.
Свешт. капути	— —	од 18 до 36 ф.
Ловачки „	— — —	од 6 до 24 ф.
Канцел. „	— — —	од 3 до 12 ф.
Стрелачки „	— —	стална цена 10 ф.
Шофроци	— — —	од 8 до 26 ф.
Путн. губа с кукуљицом		од 8 до 28 ф.
Милит. блузе	— — —	од 7 до 18 ф.
Пролетнѣ чакшире	—	од 4 до 12 ф.
Летнѣ „	— —	од 3 до 10 ф.
Различни прслуци	— —	од 2½ до 8 ф.
Платнено одело	— —	од 10 до 24 ф.
Гимнаст. одело	— —	од 2½ до 8 ф.

што болѣ препоручую се у

МАГАЗИНУ ЗА ОДЕЛО

(одликованом найвишом наградом)

КЕЛЕРА И АЛТА

Беч, Graben Nr. 3, 1. Stock, zum „Stock im Eisen“, Ecke der Kärntnerstrasse.

Наручбине уз назначенѣ ширине груди, преко груди и леђа) струка и дужине кракова, молимо да се изволе дати са означенѣм бое и цене по ценовнику, а из вршенѣ наручбине нека се нама оставити изволи, єр ми єдинорадисигурности наручителяи додаємо сваком пакету писмено ямство да однас узето оделоако ниє повољно примамо натраг без прекословля. —

Ценовници на желю безплатно и франко. — Ношено руво, особито већина горњих капута, црних капута, чакшира, продаю се сиромашнима што савестниє єфтином ценом.

Будући да у нашем огромном стовариштy сваку меру имамо, што кроимо найбољиеспап уз найсолиднии посао, а што єфтиниє, што ми само затим тежимо, да годинама стечено добро име сву да стално утврдимо, лако є постало не само нашим пошт. муштерияма, него свакоме, да с поверенѣм своє одело код нас купує

С тим препоручуємо се благоволеню пошт. публике, као и нашим уваженим муштерияма, с молбом, да нас почаствую што живљим купованѣм.

7—36

С поштованѣм

Keller und Alt,
Schneidermeister. Besitzer mehrerer Auszeichnungen,
Inhaber eines Kleider-Magazines in Wien, Graben Nr. 3, zum Stock-im-Eisen.

Исплаћиванѣ купона, менянѣ сребра и злата.

Препоручително друштво лозова

састоєће се из

20 ком. по 45 фран. Миланских обштинских лозова

годишнѣ 4 влаченя.

20 ком. по 50 ф. државних прем. лозова од 1864.

годишнѣ 5 влаченя

20 ком. по 10 фран. Миланских обштинских лозова,

годишнѣ 4 влаченя.

60 ком. ОРИГИНАЛНИХ ЛОЗОВА

само за 6 ф. и 50 н. штемпли єданпут за свагда у 25 четвртогодишньих рата.

Одмах по положеной **первой рати** починѣ **подпуно учешће у добитку** и **добитци** се подеднако деле међу двадесет учестника — По положеню 25 тромесечних рата добия сваки учестник франко прислано **од сваке врсте по єдан оригинал лоз** свега **три комада** ових **категория вредности** на сваки начин био трефер од добитка или не. Поедини могу без обзира на друге учестнике приступити.

59—3—5

Die Ofner Wechselstube **Sigm. Austerliz** nächst der Kettenbrücke.

Учестници добиваю листе од вучеия безплатно.

Предуйми на све индустриске државе и приватне єфекте.

Наручбине из провинциє точно се извршую.

Издаватель Властник и одговорни уредник Ђорђе Поповић

Брзотиском Игнятa Фукса, у Новом Саду.